

Yeşaya, onuncu bölüm

I. Yahuda ile ilgili peygamberlikler (1-12)

- A. Tanrı'nın Yahuda'ya karşı davası (1:1-31)
- B. Son günlerle ilgili vaatler (2:1-4)
- C. Kutsamadan önceki sıkıdüzen (2:5-2:22)
- Ç. Sıkıdüzenin sürmesi (3:1-4:1)
- D. Sıkıdüzenin ortasında ümit (4:2-6)
- E. Tanrı bağının türküsü (5:1-7)
- F. «Vay»lar (5:8-23)
- G. «Vay»ların temel kaynağı ve cezası (5:24-30)
- Ğ. Yeşaya'nın görmesi (6:1-13)
- H. Tanrı'nın belirtisi (7:1-25)
- I. Asur'un saldırısıyla ilgili bir peygamberlik (8:1-22)
- İ. İsrail'in tek ümidi: Kutsal Çocuk (9:1-7)
- J. Dört kıtalı bir yargı şiiri (9:8-10:4)
- K. Yahuda'yı sıkıdüzene sokmak için Tanrı öfkesinin değneği olan Asur (10:5[-34]).**
 - 1. **Asur'un toprak edinme amacı (10:7-11)**
 - 2. **Asur'un büyüklenmesi (10:12-14)**
 - 3. **Tanrı eliyle Asur'un kesin düşüşü (10:15-19)**
 - 4. **Tanrı'nın Yahuda'yı avutması (10:20-27)**
 - 5. **Asur'un Yerusaleml'e doğru ilerlemesi (10:28-32)**
 - 6. **Asur'un Yerusaleml'in kapısında durdurulması (10:33-34)**

10:1-4 Şiirin dördüncü kıtası

Adaletsizliğin ilk kurbanları toplulukta güçsüz olanlardır. Bu kıtada dört grup adlandırılır: Dullar, öksüzler, yoksullar, düşkün olanlar (1:17,23).

10:1 Dulları kendilerine av etsinler: Dullar, «arkaları» yok diye neden aldatılsın? Beylerini gömer gömmez aç kurtlar niçin kapılarında beklesin? (Vaiz 4:1).

öksüzleri yağma etsinler diye: Katı yürekliğin amacı, topluluktaki güçsüzleri yağma etmektir; yetimleri, barınacak yeri olmayan çocukları ezmektir. Günümüzde çocuklar kimi yerlerde köle olarak çalıştırılır. Birkaç kuruş için büyüklerin bile zor dayandığı uzun saatler boyunca çalışarak, insanlık dışı koşullar altında sağlıklarını yitirirler. Ayrıca kaçırılan birçok çocuk, pornografi endüstrisine kurban düşer. Üstelik doktorların işyerlerindeki arka odalarda yaşamları yeni başlamış bebeklere batırılan bıçaklara, dökülen yakıcı tuzlara, acımasız cinayetlere ne denilebilir? İşte, öksüzler yağma edilmektedir.

10:2 haksız fermanlar çıkaranlar: Adaletli yasaların olmasına karşın bazen yönetenin yoksulu ezmesine göz yumulur. Bu yeterince korkunç bir durumdur ama daha kötüsü de vardır. Bu da, yoksulları ezmek amacıyla özel yasalar çıkarmaktır. İsrail'in önderleri, bu denli alçakça eylemlerle uğraşıyorlardı (1:10,23). Acaba tanrısal adaletten büsbütün habersiz miydiler? Hayır, gönüllü cahillik de vardır.

İsrail'deki adalet sisteminin tarihi şöyle özetlenebilir: Musa'nın eliyle verilen Yasa yürürlüğe girmeden önceki çağlarda «goel» olarak bilinen öç alıcının rolü çok önemliydi. Polis, hükümdar ya da hükümetin bulunmadığı o ilkel topluluklarda her birey kendi yaşamını, özgürlüğünü ve malını elinden geldiğince korumak zorundaydı. Daha çok güvenlik sağlama amacına yönelik ilk önlemler, aile üyeleri arasında kararlaştırıldı. Zarar gören ya da öldürülen bir kişinin en yakın akrabası (İbranice'de «goel» olarak bilinen akraba), suç işleyenden öç alma görevini taşıyordu. Bu yöntem, kuşaklar süren kan davalarına neden oldu. Böylelikle adalet sistemi olarak adaletsizliği de sürdürüyordu. Tanrı'nın buyruğu uyarınca Musa, bu eski geleneği denetim altına aldı. Kişiler arasındaki davaların adaletli bir sonuca varması için mahkemeler kurdu. Zarar verenin, suçunun ayrıntıları araştırılabilinceye dek öç alıcıdan kurtulması için sığınabileceği kentler belirlendi.

Gelelim, düzenli adalet sistemi olan uygarlıklara... Bireysel öç alma hakkı, devletin atadığı yetkililere verilir. İsrail'deki adalet sistemi ikellikten kurtulmuştu. Adaletin tüm ayrıntıları harfi harfine izlenirdi. Adaletsiz hakim kararları da kaydedilirdi. Ama bu titizliğin sonucu, dulların, öksüzlerin ve yoksulların yeni yeni çıkan bozuk kanunlar aracılığıyla ezilmesiydi. Yeşaya, bu haksızlığı bildirmekten kendini alamadı. Doğruluğu adliyeden kovalayan devlet, toplumu haksızlıktan korumamak için kanun çıkaran ülke, tanrısal yargının eşliğindedir.

eğri şeyler yazan yazıcılar: Kalem gücü ölçülemez! Kötülüğü körüklemek amacıyla yazı yazanları Tanrı sorumlu tutar.

vay başına: Tanrı öfkesi, eziyet edenlere yönelir (Matta 18:6). O kişi yargıdan kesinlikle kaçamaz («Yardım bulmak için kime kaçacaksınız?», 10:3). Günahları üç yöntemle yargılanır:

1. Maddesel kayıplarla
«Ne yapacaksınız? ... Malınızı nereye bırakacaksınız?» (10:3; Vaiz 2:21)
2. Ruhsal kölelikle
«Esirlerin altında çökecekler» (10:4).
3. Bedensel ölümle
«Öldürülenlerin altında düşecekler» (10:4).

10:3 uzaktan gelen: Asurlular

ne yapacaksınız?: (26:14)

yardım bulmak için kime kaçacaksınız?: Yahudiler Tanrı'ya güvendikleri sürece O'nun sıkıntıda hemen hazır bir yardım olduğunu yaşadılar (Mezmun 18:2; 23:1; 46:1-3). Bir Tanrı bağılsının hiçbir yerde O'nun korumasından uzak olmayışı gibi (Mezmun 139:5-12), Tanrı'nın düşmanı da hiçbir yerde O'nun yargısından gizlenemez (Yeremya 11:11; 34:2,3; Matta 23:33-36; Romalılar 2:3; İbraniler 12:25-29). Tanrı'nın adıyla çağrılmalarına karşın Yahudiler, O'nun düşmanı oldular. Ağır bir cezaya çarptırılacaklardı ve hiçbir güç onları Tanrı'nın elinden kurtaramayacaktı (İbraniler 10:30,31).

«Emirlere ve kurtarışı olmayan adem oğluna güvenmeyin» (Mezmun 146:3) yazılmasına karşın,

1. Hoşea, Mısır kralı So'nun yardımına ümit bağladı, ve
2. Ahaz, Tiglat-pileser'le anlaşmaya çalıştı (2. Tarihler 28:19-21).

malınızı nereye bırakacaksınız?: Yahudalılar bu malı haksızlıkla elde ettiler (10:1). Ne pahasına olursa olsun mal mülk arttırmaya bakan kişi, ruhsal açıdan miyoptur (Mezmun 49:17; Markos 8:36; Luka 12:20-21). Paragöz olmanın sonucunu görmeyen, şu gerçeği unuttur: Kendisine verilmemiş olan neyi var ki? Tanrı, mal mülk sahibi olmasını sağladıysa, bunu kutsal adının yüceltilmesi ve Müjde'nin yayılması için yapmıştır.

10:4 esirlerin altında çökecekler: Yoksulları ezenler ve mal biriktirenler, sürgüne gidenlerin ayakları altında ezilecekti.

öfkesi geri dönmedi: Şiir sona eriyorsa da Tanrı öfkesi sona ermiyor. Çünkü sıkıdüzen, İsrail'le Yahuda'nın gınahtan dönmesiyle sonuçlanmadı. Bundan sonra Yahudiler ya sürgüne boyun eğmeliydi, ya da ölüme. (Yeremya 42:11-19; 43:7-11).

10:5 Ey Asurlu, öfkemin değneği!: Tanrı, O'nun yetkisini tanımayan ülkelere görev verir (Yeremya 51:20). Yeşaya dokuzuncu bölümde, Tanrı'nın Asur kralı Şalmaneser'in eliyle İsrail'i yargılayacağı anlatılır. Bu peygamberlik, Hizkiya'nın egemenliğinin altıncı yılında yerine geldi (2. Krallar 18:10). Onuncu bölüm ise, Yahuda'nın Asur kralı Sanherib'in eliyle gelen sıkıdüzene teslim edildiğini açıklar. Bu peygamberlik, Hizkiya'nın egemenliğinin on dördüncü yılında yerine geldi (2. Krallar 18:13,17). Sanherib, Şalmaneser'in İsrail'e karşı kazandığı yengiyle yüreklendirildi. Tanrı bu yöneticilerin kötü amaçlarını Kendi tasarısını yerine getirmek için değiştirdi.

onun elindeki asa benim gazabımdır: Gözle görünen olaylar görüldüğü gibi değildir. İnsanların çoğu, Tanrı'nın olgular arkasındaki elini göremez, onu aramaz bile. Ama Mesih inanısı,

artık yüzeysel yorumlardan vazgeçerek her durumda Tanrı'nın amacını anlamaya çalışmalıdır. Tam olarak anlamak olanaklı değildir. Yine de sormakla, Kutsal Yazı'daki ilkeleri belirli bir duruma bağlamakla anlayışını arttırır, imanını geliştirir. Örneğin, Davut'un günlerinde bir kıtlık oldu. Yüzeysel düşünen biri, «Yağmur yeterince yağmadı», «Tarım yöntemlerimizi yenilemeliyiz» gibi sözler söyler. Oysa Davut, Tanrı'nın bu kıtlığın ardındaki amacı nedir diyerek yanıtı Tanrı'da aradı ve buldu! (2. Samuel 21:1).

10:6 fasık millet: Fasık sözcüğünün anlamı, günahkar, kötülüğü seven, kötülük yapandır! Yahuda böyle bir ulustu. Kral Hizkiya, Yahuda'yı Tanrı'ya döndürmek için oldukça sağlam bir temel atmıştı (2. Krallar 18:1-8). Ülkede yalancı tanrıların heykellerini kaldırmış ve Tanrı'ya bağlılığıyla topluma örnek olmuştu. Bu düzeltimlere (reformlara) karşın Tanrı, ulusu «fasık, günahlı» olarak bildi. Demek ki Yahuda halkı, Hizkiya'nın düzeltimlerine zorunlu olduğu için katlanmıştı, ama bireyler kötülükten arındırılmamıştı. «Tanrısayar görünmelerine karşın tanrısayarlığın gücünü yadsıyacaklar» ayeti anımsanmaktadır (2. Timoteus 3:5). Tıpkı bir çocuğun anlatılan öyküsünde olduğu gibi. Annesi ona «Otur» der. Çocuk «Oturmam!» diye direnir. Annesi daha yüksek bir sesle, «Oğlum, otur» diye üsteler. Çocuk da sesini yükselterek, «Oturmam» diye bağırır. Annesi bu kez çocuğu oturmaya zorlar. Duyduğu acı yüzünden çocuk iskemleden kalkamaz ama bunu annesine hınçla açıklamaktan da geri durmaz: «Dıştan oturuyor gibi görünüyorum, ama içten ayaktayım!» Dıştan ve içten Tanrı'ya bağlı olmayan, O'nun sıklık düzenini çağırır.

gazap ettiğim kavma karşı: Yahuda ve İsrail Tanrı'nın seçtiği ulustu, O'nun gözbebeğiydi. Onları sevdiği için günahlarını cezasız bırakmadı (Amos 3:2; İbraniler 12:6,[5-13]). «Yargının başlama vakti geldi. İlk yargılanacak olanlar Tanrı halkıdır» (1. Petrus 4:17). Günahından dönmeyen Mesih inanlısı sahte bir güvenlik içinde yaşamasın! Tanrı inatçıları alçaltmayı bilir.

göndereceğim: (Süleyman'ın Meselleri 21:1). Tanrı'nın izni olmadan Pilatus, Mesih İsa'ya karşı el kaldıramazdı. Aynı biçimde dünyanın güçlülere de ancak Tanrı'nın izniyle tasarılarını gerçekleştirebilir (Yuhanna 19:11). Sanherib Yerusaleml'e karşı çıktığında uşağı Rabşake, Tanrı'nın onu gönderdiğini ileri sürdü: «Şimdi Yahve'nin izni olmaksızın mı bu yeri harap etmek için ona karşı çıktım? Yahve bana: Bu diyara karşı çık, ve onu harap et, dedi» (36:10; 2. Krallar 18:25). Sanherib'in amacı Yahudalılar'ı yıldırma, Tanrı'yı övmek ya da Tanrı'yla iş birliği yapmak değildi. Yine de o, Tanrı'nın kullandığı bir araçtı.

çapul etsin ve yağma etsin diye, onları sokakların çamuru gibi çiğnesin diye: Yaralanmış ya da öldürülmüşlerden söz edilmiyor. Asurlular'ın ancak malları bozmaya, yok etmeye izni vardı. Çapul, yağma sözleri, Maher-şalal-haş-baz adının anlamını anımsatır (8:1-4).

gazap ettiğim kavma karşı ona emredeceğim: (Yeremya 34:22). Yahudalılar neden bir sıklık düzenden geçeceklerdi (İbraniler 12:10-11)? Yok olsunlar diye mi? Hayır, Tanrı'nın kutsal düzenine uyararak, doğruluğun ürettiği esenliği bilsinler diye.

10:7 o böyle düşünmüyor: Asurlu kral, Tanrı'nın buyruğunu yerine getirmeyi ya da Yahuda'yı O'na yeniden döndürmeyi düşünmüyordu. Bu düşünceler onun aklının ucundan bile geçmemiştir. O da Tanrı'nın buyruğuna boyun eğmek istemezdi, ama bilmeyerek boyun eğmişti.

Tanrı, istemini yerine getirmek için birini kullandığında o kişinin amaçları Tanrı'ninkinden bambaşka olabilir. Seçtiği kişinin tasarladığı kötülük bile Tanrı elinde bir araç olabilir (Tekvin 50:20; Mezmur 76:10; Mika 4:11,12).

onun yüreğinde olan helak etmek ve bir çok milletleri kesip atmaktır: Sanherib, Tanrı'nın istemini yerine getirmeyi amaçlamıyordu. Diğer ulusları kendi yararı için, kendi gücüyle yendiğini sanıyordu. Kendi gücünü kanıtlamak için şunları gösterdi:

1. Onun uşakları kraldır (10:8).
2. Güçlü kentler onun gücü karşısında yıldılar (10:9).
3. (Kendi yorumuna göre) yendiği toplumların tapındığı yalancı tanrıları da onlarla yenmişti (10:10).

10:8 Reislerimin hepsi kral değil mi?: Asurlu'nun çalımına bakın! Ona boyun eğenler, kendi ülkelerinde kraldı. Böylece Sanherib, kendi hesabına göre kralların kralı oluyormuş (Hezekiel 26:7; Ezra 7:12). Bunu düşünerek bir başkasının, Mesih'in unvanını çalmış oluyordu (Vahiy 19:16).

10:9 Kalno: 'Kalno, Nuh'tan sonra üçüncü kuşak olan Nimrod'un kurduğu kentti (Tekvin 10:9,10; Amos 6:2). LXX'e göre Babil kulesinin yapıldığı yerdi.

Karkemiş: 'Karkemiş, Etiler'in Fırat Irmağı'nın kenarında kurduğu bir kentti (Yeremya 46:2). Halep'ten 101.37 km (63 mil) uzaklıkta olup kuzeybatısına düşüyordu. Etiler'in kuzey başkentiydi. Yıllardır Asur'a haraç ödüyordu. En sonunda İ.Ö. 717 yılında III. Sargon'un Karkemiş'i ele geçirmesiyle Eti İmparatorluğu da çökmüş oldu.

Hamat: 'Hamat, Naftali oymağındaki duvarlı kentlerden biriydi (Yeşu 19:35; Tekvin 10:18; Amos 6:2). Davut'un zamanına dek bağımsız bir krallık olmuştu (2. Samuel 8:9,10). İ.Ö. 850 dolaylarında Hamat, Asurlular'a karşı Etiler, Şamlılar ve İsraililer'le antlaşma yapmıştı (Ancient Monarchies, Cilt 2, sayfa 361-363'ten The Pulpit Commentary, sayfa 186). İ.Ö. 720 yılında Hamat, Şam ve Samiriye'yle birleşip Asurlular'a karşı bir devrime önderlik etti ve aynı yıl Asurlular'a yenik düştü. Bu kentten Samiriye'ye sürgünler gönderildi.

Arpad: 'Arpad, kuzey Suriye'de Hamat'la Karkemiş arasındaki bir kentti. Sanherib'i temsil eden Rabshake, efendisinin önünde Arpad'ın ilahlarının güçsüz olmalarıyla övünüyordu (2. Krallar 18:33-34). Yeremya'nın çağına dek Arpad, kendi sonuna erişmişti (İ.Ö.580, Tenney, Pictorial Bible Dictionary, s.73 [Yeremya 49:23]).

Şam: 'Şam, İ.Ö. 732'de Asurlular'a düştü (17. bölüme bakın).

10:10-11 putların ülkelerine elim nasıl eriştiyse: Asurlular'ın inancına göre her ülkenin başında onu güçlendiren bir ilah vardı. Bir ülkenin üstesinden gelince o ülkenin ilahını da yendiklerini düşünürlerdi.

Yahuda'nın da yalancı tanrıları vardı. Sanherib, Yahudalılar'ın ilahlara güvenmelerinin boşuna olduğunu biliyordu. Savaşlarda kazandığı deneyim onu, ilahların yararsızlığına inandırmıştı. Ama Yahuda'nın bağlı olduğu Tanrı'nın yalnızca bir ilah olduğunu sanması, onun en büyük hatasıydı!

Yerusalem ve onun putları: Sanherib'in açısından YAHVE yalnızca Yahuda'nın ilahıydı. Yüksek yerlerde yalancı tanrılara tapınan Yahudiler'i izleyen Sanherib, başka ne düşünebilirdi ki? O, diğer ulusların yalancı tanrılarını yendiği gibi YAHVE'nin de güçsüzlüğünü göstermenin kolay olacağını

¹Eklere Kutsal Kitap'ta Adları Geçen Önemli Yerler kaynağından alınan notları da inceleyin.

sanıyordu (36:19,20; 37:10-12). Kral Hizkiya, bütün ulusların Tanrı'nın YAHVE olduğunu bilmelerini istedi. Tanrı'ya yardıma çağırması, Sanherib'in önyargılarını bozguna uğrattı (37:20).

10:12-14 Sanherib'in gururu. Tarihsel eserlerde, büyüklenmeyi izleyen cezaların örnekleri çoktur. Bunların arasında, Asur'un yıkımı gibi çok belirgin bir örnek bulunmaz. Asurlular'ın gururu hem Kutsal Yazı'da hem de Asur'daki dikilitaşlarda açıkça görülmektedir.

Kutsal Yazı'dan edinilen bilgiler:

1. Rabşake, Yahuda'nın ve Mısır'ın askeri gücünü alaya aldı. Tanrı'nın da Yahuda'yı kurtarabilecek oluşunu alay konusu yaptı.
«Yahve bizi kurtaracak, diye Hizkiya sizi kandırdığı zaman dinlemeyin. Milletlerin ilahlarından biri Asur kralının elinden hiç kendi memleketini kurtardı mı? Hamat'ın ve Arpad'ın ilahları nerede? Sefarvaim'in, Hena'nın ve İvva'nın ilahları nerede? Samiriye'yi benim elimden kurtardılar mı? Memleketlerin bütün ilahları arasında kendi memleketlerini benim elimden kurtaranlar kimlerdir ki, Yahve Yerusalemleri benim elimden kurtarsın?» (2. Krallar 18:19-35).
2. Tanrı'nın esinlemesiyle Yeşaya, Asur krallarının düşüncelerini açığa vurdu (10:8-11,13,14; 37:24,25).

Dikilitaşlardan edinilen bilgiler:

1. Egemenlerin kendilerini adlandırdıkları unvanlar
 - *Büyük kral (2. Krallar 18:19,28)
 - *Güçlü kral
 - *Efendilerin efendisi
 - *Egemenler arasında en yüksek egemen
 - *Ulu ilahlar tarafından sevilen
 - *Sınırları silen, sınır taşlarını kaldıran
 - *Tüm insanları yetkisinde tutan güç kuşağıyla kuşanmış ve egemenlik asasıyla donatılmış şanlı hükümdar
2. Düşmanlarından öğrenmeleri:
 - *kötü halklar
 - *devlet hainleri
 - *Asur'un düşmanları
 - *dinsiz kâfirler
 - *isyancılar
3. Yenildiklerini, başarısızlığı hiç kaydetmeden, ardı kesilmeyen yengilerini bildirip böbürlenmeleri

10:12 Sion dağında: Sion dağı, Yerusalemlerdeki kral, saray, prensler, asilzadeler, adliye sarayı, v.b.ni içerir.

Yerusalemler: Yerusalemler, kentinin halkını anlatır.

Rab ... tüm işini başarinca: Tanrı'nın Asur'u görevlendirdiği «bütün iş», İsrail'i yıkıma uğratmak ve Yahuda'yı sıklıkla sokmakta bir araç olmaktı (10:5-6). Büyük olasılıkla, bu görevlerin en son aşaması Manasse'yi alçaltmaktı (2. Tarihler 33:11-13).

Asur kralı: «Asur kralı» tekil yazılmasına karşın, burada aslında Asur'un bütün kralları anlatılmak istenmektedir. İlkinden sonuna dek tümü aynı gururun tutsağıydı.

mağrur yüreğinin semeresi: Yürek ürünü! Asur krallarının yüreğinin ürünü; övünme, böbürlenme, çalım satmaydı (10:8-11,13-14). At arabasının dingiline oturunca böbürlenip «Ben ne çok toz kaldırıyorum!» diyen sineğe benziyordu. Asur egemeni, şunlarla böbürleniyordu:

1. Kendi gücüyle (10:13).
2. Bilgeliğiyle (10:13; 29:14; 1. Korintliler 3:18-20).
3. Anlayışıyla (10:13; Yeremya 9:23,24).
4. Ülkelerin sınırlarını kaldırıp onların toprağını kendininkine eklemesiyle (10:13; Tesniye 32:8).
5. Yendiği ülkelerin hazinelerini kendininkine katışıyla (10:13).
6. Tahtta oturanları yerlerinden edişiyile (10:13).
7. Kuş yuvasını bozar, yumurtalarını devşirir gibi tüm dünyayı ele geçirişiyile (10:14).
8. Kendisine karşı direnen, ağzını açan olmayışıyla (10:14).

yüksek bakışlarının güzelliği: Acımasızlığın özel bir çekiciliği vardır. Yahuda bile Asur'un bu yönüne hayran kalmıştı (8:5-8).

cezalandıracağıım: «Rab ... tüm işini başarınca» cümlesi üçüncü tekil kişi olarak başlar. Ama cümlenin sonundaki fiil, üçüncü tekil olacağı yerde, birinci tekil kişi olarak yazılır. Fiilin kişinin birdenbire değişmesi, bildiriye bir sertlik, bir ciddilik getirir; ona çok büyük bir önem kazandırır.

İnsan kendini dev aynasında görmeden önce Kutsal Yazı'nın aynasında görmelidir (Yakup 1:23-25). Tanrı bir kişiye nasıl değer biçerse, o da kendini öyle değerlendirmelidir (Romalılar 12:3; 2. Korintliler 10:12, 17,18). İnsan, Tanrı'ya özgü yüceliği kendine almayı isterse, elbette alçaltılmalıdır.

Asur'un gücü çok artmıştı. Kolları bir yandan Habeşistan'a, öbür yandan Lidya'ya (Manisa çevresine) ve Ege kıyılarına dek uzanıyordu. Ama ansızın görkemi söndürüldü. Önceden ün kazanmamış İskitler² kuzeyden Asur'a saldırdı (İ.Ö. 635-625). Aynı zamanda Asur'un eski düşmanı Babil, şaşılacak biçimde güçleniyor, Asur'un pençesinden kurtulmaya uğraşıyordu. İ.Ö. 626 yılında Nabopolassar'ın yönetimi altında Babil bağımsızlığını duyurdu. Ayrıca Asur'un antlaşma yaptığı ulusların en önemlisi olan Medler, Nineve'ye karşı saldırıda Asur'u bırakıp düşmanlarıyla omuzdaş oldu. Böylece yedi yüzyıllık egemenlik son buldu. Yalnızca Kutsal Yazı bu şaşırtıcı yıkımın nedenini belirtir.

10:13 elimin kuvvetiyle ve hikmetimle yaptım: Adalete ve tanrısal ilkelere dayanmayan güçle kazanılanın ne yararı var?

anlayışım var: Tanrı önünde «Anlayışım var» diyerek övünen kişi akılsızlığını kanıtlar. Kişi «yüreğinde» (10:7) gerçekleştirebildiğinden çok kötülük tasarlar. Tanrı, insanları sınırladığı için yüceltilsin (Mezmur 76:10)!

²İskitler savaşçı ve göçebe bir kavimdi. İ.Ö. VIII-VII. yüzyıllarda Orta Asya'dan Güney Rusya'ya göç ettiler. İskitler'in dillerine ve anayurtlarının Tanrı Dağları-Fergana-Kaşgar bölgesi oluşuna bakarak kimi tarihçiler onların Türkler'in ataları olduğunu düşünür.

10:14 yuva, yumurtalar, kanat kıvılcıdan, ağız açan, cıvıldağan: Asurlular, düşmanlarını kuşlara benzetirdi (*Records of the Past*, 7. Cilt, sayfa 36,62'den alınan *The Pulpit Commentary*, sayfa 187'ye aktarma).

10:15 Balta ile kesen adama karşı balta övünür mü?: Kendi başarısına hayran kalan kişi doğal olarak büyüklük taslar. Ne var ki, Tanrı'dan aldığı malzemeye ve O'nun izin verdiği ortamda ancak O'nun amaçlarına uygun olanı gerçekleştirebileceğini unuttur (1. Korintliler 4:7). Bu gerçeği kabul etmeyen, düşüncelerinde yalnız sonuçlara varır (10:10-11,14). YAHVE'yi düşüncelerinde alçatır. Gururunun etkisi altına girerek şan, yengi, zevk ve başarı yolunu tuttuğunu sanır. Oysa, bu yolun sonu ölümdür (Süleyman'ın Meselleri 14:12; 16:25).

testere kullanan adama karşı testere kendini büyütür mü: Tüm yaradılıştta hiçbir şey amaçsız yaratılmadı. Her taş, maden, rüzgar, sular, güneş, yağmur, çiçek, ağaç, yaz, kış, hastalık, ölüm -- hepsi Tanrı'nın elinde araçtır. Daha karmaşık yaratıklar daha ince yeteneklere sahiptir ve yüce işlere çağrılır. Ne var ki, onlar da yalnız birer araçtır. Yaradılışın tacı olan insanlar, en çok özeni gerektiren görevleri Tanrı için yüklenebilir. Ne var ki, insan da yalnız bir araçtır. İnsan, Usta'nın elinde yalnızca bir araç oluşunu nasıl karşılar?

1. Bazısı bu gerçeği yalanlar.

Bazısı Tanrı'nın yetkisine boyun eğmek istemez. Bu nedenle O'nun varlığını kabul etmez (Romalılar 1:18-32). Onun Tanrı'ya iman etmesini engelleyen zihinsel değil, ahlaksal bir sorundur. Tanrı'nın buyruğunu geri çeviren, O'nun varlığını yadsır.

2. Tanrı'ya boyun eğmek zorunda olmamak için bazısı bu gerçeği saptırır.

«Tüm yaşamımı Tanrı önceden tasarladı» der. «İyilik de yapsam, kötülük de yapsam, hepsi Tanrı'nın alınma yazdığı gibi gerçekleşir. Benim kişisel sorumluluğum yoktur.» Kaderini bahane ederek ahlaksızlığı için özür bulur. Bilinçli olarak kendini Tanrı'nın istemini yapmaya adanmaz.

3. Bazısı da bilinçli olarak kendini Tanrı'nın istemini yapmaya adanır.

İsa Mesih'in tek amacı Babası'nın istemini yerine getirmektir (Yuhanna 14:31; İbraniler 10:7). «Benim yiyeceğim, beni gönderenin isteğini yapmak ve işini sonuçlandırmaktır» dedi (Yuhanna 4:34). Pavlus da, kendisinin Tanrı'nın elinde araç olduğunu biliyor, seve seve Tanrı'nın istemine boyun eğiyordu (Haberciler'in İşleri 9:15,16; Filipililer 3:12-14). «Tanrı'nın yaşamım için tasarladıklarına bütün yüreğimle uymak istiyorum» diyen kişi yaşamını en sağlam temel üzerine kurar.

10:16 orduların Rabbi Yahve: Sanherib'i yenecek olan Kral Hizkiya değil, orduların Rabbi YAHVE 'ydi.

!. Tanrı'nın yargısı iki benzetmeyle anlatılır:

a. Güçsüzlükle (zebunlukla)

Güçsüzlükle anlatılmak istenen gündelik bir durum değil, tam olarak gerçekleşmesi için zaman gereken, ülkesel sağlığı yok eden bir durumdur. Asur'un son dönemlerinde görülen kadınsı eğilimlerin ve şatafatlı yaşamın ulusal güçsüzlükte sonuçlandığı bilinir (Abyden, ap. Euseb., *Chron. Can.*, pars i. c. ix; Syncell., *Chronograph*, sayfa 210, B; Tobit xiv. 15'ten alınan *The Pulpit Commentary*, sayfa 187'ye aktarma).

b. Yangınla (10:16,17)

Yangın apansız gerçekleşen bir yargıyı belirtir.

2. Yargının sonucu: Bir çocuk, yargıdan geriye kalanları parmaklarıyla sayabilirdi (10:18,19).

Tarihte sözü edilen eski çağ uygarlıkları bugün nerede? Asur, Babil, Mısır, Yunanistan, Roma -- o görkemli şiirsel kentlerin sesleri, bugün yüzyıllardır biriken toz yığınları altından bize oldukça boğuk gelir.

semizler: Semizler, Asur'un seçkin askerleridir (Mezmur 78:31).

zebunluk (güçsüzlük, zayıflık, acizlik): Güçsüzlük, semizliğin karşıtıdır (Mezmur 106:15). Bu peygamberlik 37:36'de gerçekleşti.

onun izzeti: Sanherib'in soylularıdır.

10:17 İsrail'in ışığı ateş ve onun Kuddüsü alev: «İsrail'in ışığı», Tanrı'nın bir adıdır. Bu ad birçok ayette destek bulur (60:19; Tesniye 4:24; Mezmur 27:1; 84:11; Yuhanna 1:9; Vahiy 21:23). Tanrı'nın kutsallığı, O'nun bağlıları için sevinç ve sığınaktır ama O'nun düşmanları için iğrençlik ve dehşettir.

dikenler ve çalılar: Dikenler askerleri, çalılar subayları simgeler. Askerlerle subaylar, ateşi durduramaz. Üstelik onlar, ateş için yakacak olacaktı.

10:18 orman: Orman, Sanherib'in en yürekli ve yetenekli bölüklerini simgeler (9:18'le ilgilil nota bkz).

canı ve bedeni telef edecek: Yeşaya, bir an için benzetmeyi bıraktı, bitkilerin değil, insanların yıkıma uğrayacağından söz ettiğini açıkça söyledi (Matta 10:28).

10:19 ormanın artakalan ağaçları az olacak: Asur ordusunun şanlı savaşçılarından o denli az kalacaktı ki, bir çocuk bile onları saymakta zorluk çekmeyecekti. O ordu ki, biçerdöver gibi yoluna çıkan her egemenliği yutup dağıtmıştı.

10:20 İsrail'in artakalanı, Yakup evinin kaçıp kurtulanları: Yeşaya'nın oğlu Şear-yaşub'un adıyla belirtilen peygamberlik (7:3) yinelenir (1:9'a da bakın).

bir daha kendilerine vurana değil: İsrail ve Yahuda'nın kralları Tanrı'ya bütünüyle bel bağlamalıydı. Bunun yerine birçoğu sonradan onları vuracak olan egemenlere ve ülkelere başvurdu (2. Tarihler 28:21,23).

Rabbe ... dayanacaklar: Artakalanlar yanlış yere başvurmayacak, ümitlerini kıracak güçlülere bel bağlamayacak (Hoşea 14:3; 2. Samuel 22:19, Mezmur 18:18 ve Yeremya 17:5-8'i karşılaştırın).

İnsan bütün yüreğiyle Tanrı'ya dayanabilinceye dek birkaç aşamadan geçer:

1. BEN yapabilirim. Kişi kendi yeteneklerine ve gücüne güvenir. Başarısızlığa uğramamış, ümitleri daha kırılmamıştır.
2. Ben YAPARIM. Başarısızlığın tehditlerinden ürkmüş ama yılmayı kabul etmeyen kişi, tüm iradesini başarıya odaklar.
3. Ben yapamam. Kişi insansal zayıflıklarının hepsini yenemeyeceğini, dışardan yardım gelmezse başarılı olmayacağını en sonunda anlar.
4. «Beni güçlendiren Mesih aracılığıyla her duruma göğüs gerecek güce sahibim» (Filipililer 4:13). İşte bu zihinsel tavır, kişinin Tanrı'ya dayanmasını pekiştirir.

hakikatle: Tanrı'ya dönenlerin günahından sakınması, gerçekte yürümeyi amaçlaması, O'nun ilgisinden uzak kalmayacaktır (3:10; Yuhanna 4:24).

10:22 denizin kumları gibi olsa da: Tanrı'nın İbrahim'e ettiği vaat (Tekvin 22:17) gerçekleşmişti (1. Krallar 4:20). İsrailoğulları kum taneleri ve yıldızlar gibi çok oldu. Ne var ki sürdürdükleri günah, nüfusun azalmasıyla sonuçlanacaktı. Bu nedenle yalnızca küçük bir kalıntı kurtulacaktı. İsrail'in sürgünden sonraki sayısı çok azdı (Ezra 2:65a).

adaletle taşan viranlık kararlaştı: Tanrı, Yahuda'yı öyle sert bir adaletle vuracaktı ki, kurtulan kalıntı ancak ulusal yaşamını sürdürebilecekti. Böylesine sert olan yargıda hiçbir adaletsizlik yoktu. Tanrı'nın amaçları ve uyguladığı yargı her yönüyle adaletliydi.

10:23 tüm dünyanın ortasında: Tanrı açısından Sion, Yerusalemler, tüm dünyanın ortasıdır. Çünkü Tanrı orada, tapınakta huzurunu bulunduruyordu (1. Krallar 8:11; 2. Tarihler 5:14; Hezekiel 44:4).

10:24 kavmim: Rab sevecenlikle «kavmim» diyerek halkına seslendi. Günahına karşın onu terketmedi.

Asurlu'dan korkma: Günah işlemiş ulus (10:6) korkmalıdır. Sion'da suçlular yılmamlı, dinsizler titremelidir (33:14). Ama hakla yürüyen, doğru söyleyen, haksızlıkla elde edilen kazancı hor görenin (33:15,16) korkmasına gerek yoktur (8:12,13).

sana değnekle vursa da: Sion'dakiler Asurlu'nun sopayı kaldırdığını görürse de, değneği indirdiğini duyarsa da korkmasınlar. Çünkü o bir sopadır, kılıç değil. Sıkıdüzene sokmak için bir değnektir; öldürmek için silah değil. Üstelik, bu yargıya «tam bir son» saptanmıştır (10:23). Ceza süresiz değildir, sonu kararlaştırılmıştır.

10:25 biraz daha: Asur orduları Yahuda'ya ağır bastı. Benzer bir biçimde sıkıntıyla kaygı Tanrı başlısına ağır basabilir. Ama Tanrı «biraz daha dayanın» der (Mezmun 37:9,10 [1-40]; 1. Korintliler 15:58; Galatyalılar 6:9; 1. Petrus 4:19). İnanlı ümidini Tanrı'ya ve O'nun bildirdiği vaatlere bağlarsa, sıkıntıda bile güvenlik içinde yaşamayı öğrenebilir (Yuhanna 14:1; 16:33).

sana karşı olan gazap sona erecek: (10:26,27,33,34; Mezmun 30:5; İbraniler 12:10-13)

öfkem onun helakine yönelecek: Engel tanımayan Asurlular'ın Yerusalemler'e doğru ilerlemesi bildirilir (10:28-32). Günah da sanki yenilgiye uğramadan önce çoğalmaktadır. Zenginlik, eğitim, mevki, gelenek ve görenekler, kamuoyu -- en güçlü etkenler günahın yayılmasını destekler. Gerçek, erdem, tüm tanrısal girişimler günahın gücüne yenik düşer mi? Hayır! Tanrı, günahın yılgınlık verışı için bir son belirlemiştir (10:26,33,34). Tanrı'ya boyun eğenin, günahını bırakıp Tanrı'ya dönenin korkması gerekmez (10:24). Tanrı'nın, günah işlemiş kişilere karşı olan yargısı son bulacaktır (10:25).

10:26 ¹Midyan, ¹Mısır: Yeşaya halkı yüreklendirmek için, Tanrı'nın İsraililer'i düşmanlarından kurtardığını anımsattı (Mezmun 83:9-18 [*9,11]).

¹Oreb kayasında Midyan vurgunu: (9:4; Hakimler 7:2,[9,12-]24,25). Midyan vurgunundan sonra iki önder öldürüldü. Sanherib de ordularının yengisinden sonra öldürülecekti (2. Krallar 19:35-37).

Mısır'ın üzerine kaldırdığı gibi: Firavun'un ordusu 'Kızıl Deniz'de boğuldu. Bu, Sanherib'in yenilgisine çok uygun bir benzetmedir, çünkü her iki yenilgi de her açıdan Tanrı'nın eliyle oldu (Çıkış 4:3,4; 15:9-12; 14:16,27,[23-31]).

10:27 onun yükü senin sırtından, onun boyunduruğu senin boynundan kalkacak: Yahudalılar hem Asurlu'nun saldırılarından hem de ona vergi ödemekten kurtulacaklardı (2. Krallar 18:14-16).

semizlikten ötürü: İbranice'de «semizlik», «yağ, özellikle zeytin yağı, parfümlü yağ» demek olan «şemen» sözcüğünden gelir. Dolayısıyla, «şemen» («semizlik») «yağla mesholunmak (meshetmek)» anlamına da gelebilir.

«Şemen»in «mesholunmuş olan(lar)» anlamı kullanılırsa; Tanrı, Asurlu'nun boyunduruğunun mesholunmuş olan(lar)ın yüzünden kırılacağını bildirdi. «Mesholunmuş olan(lar)» dört ayrı insanı ya da topluluğu kastedebilir.

1. Kral Hizkiya (2. Krallar 18:1-7).
2. Kral Davut (37:35).
3. Tanrı'nın seçtiği halk olan İsrail.
4. İsrail'in soyundan doğacak olan İsa Mesih.

boyunduruk kırılacak: Kimi yorumculara göre, Yahuda'nın Asurlu'nun boyunduruğundan kurtulacak olmasından başka şu olaylara ilişkin de peygamberlikte bulunmaktadır:

1. Sürgünlerin Babil'den döneceği
2. Dünyanın sonunda İsa Mesih'in eliyle inanlıların, şeytanın ve günahın egemenliğinden kurtarılacağı.

10:28-32 vardı, geçti, bıraktı, elini sallıyor: Asurlu orduların Yerusalem'in kapılarına adım adım yaklaşması betimlenir. Bir çivi yazısında Sargon kendine «Yahuda'yı yenen» unvanını vermişti. (Layard, *Inscriptions*, xxxiii, 8'den alınan *The Pulpit Commentary*, sayfa 189'a aktarma). Burada verilen ayrıntılar, Sanherib'inkinden çok babası Sargon'un egemenliğine uyar.

Ayyat: ¹Ayyat «Ay»ın dişil biçimidir.

¹Mikmaştı bıraktı, geçidi geçtiler: (1. Samuel 13:23)

Gallim: ¹Gallim, Benyamin bölgesinde bir sığınak kenti (Yeşu 21:13,18). Yeremya'nın doğum yeri (Yeremya 1:1).

¹Laiş (Leşem), ¹Gebim

10:29 menzil: Menzil, konak demektir.

10:29-31 titriyor, kaçtı, bağır, zavallı, sığınacak yer arıyor: Bu deyimlerin tümü Yahuda'yı kaplayan korkuyu belirtir. Asur sırayla adları geçen bütün kentleri eline geçirdikçe Yahuda'nın dehşeti doruğuna çıkıyordu. En korkunç olaylar karşısında bile güvenini Tanrı'ya bağlayan, esenlik içinde dingin olabilene ne mutlu (Mezmur 112:7).

10:30 Anatot: ¹Anatot, Levililer'in bir kentiydi. Buradan Tanrı'nın yengisini ilan eden bir haykırış duyulmalıydı. Kahinler, halkı Tanrı'ya sığınmaları için yüreklendirecekti. Ne var ki bunun yerine,

«zavallı Anatot» denildi. Ruhsal önderler bile korkuya kapıldıkları için ruhsal avuntu sunamadılar. Zavallı Anatot!

10:32 Nob: ¹Nob, Kral Saul'un yıkıma uğrattığı kenti (1. Samuel 22:19).

10:33 orduların Rabbi YAHVE: «Asurlu'dan korkma» Diyen (10:24) şimdi harekete geçti.

yılgınlık zoruyla dalları kesiyor: Bu deyim, Suriye ordularını paniğe düşüren, Benhadad'ı Samiriye'ye saldırmaktan vazgeçiren olaya benzer. Asurlular'ın başına gelecek bir dehşeti belirtebilir (2. Krallar 7:6,7).

uzun boylular devrilecek; yüksek olanlar alçaltılacak: (9:14,15; 10:18,19; 19:15; Hezekiel 31:3...)

10:34 demirle kesecek: (2. Krallar 19:35)

Libnan: yani, ¹Asur (Hezekiel 31:3)

Kadir'in eliyle: (9:6)